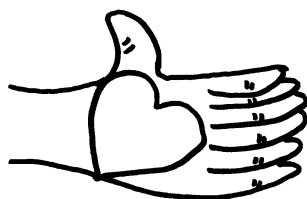

Met hart en hand

Nummer 7

September 2006

'Ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe'. (Mt 25, 36)

Beste parochianen,

'De gevangenen bezoeken' is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want er staan grote muren tussen ons en de gevangenen. Letterlijk: gevangenis zijn goed beveiligd. Het kost moeite ze in of uit te gaan. En figuurlijk: de gevangenis is een plek waar mensen niet graag willen zijn. Een plaats van verlatenheid, verguizing en wanhoop.

Vaak oordelen we ook hard: 'eigen schuld, dikke bult'. Armen, zieken, vreemdelingen, ja, die hebben hulp nodig. Maar gevangenen? Verdienen die ons erbarmen?

Nou ja, als ze gevangen zitten vanwege hun idealen, overtuigingen of geloof. Dan willen we nog wel eens sympathie opbrengen. Maar geldt dat ook voor drugsmokkelaars, veelplegers, moordenaars en kinderlokkers?

Wie in een gevangenis zit, verkeert in isolement en verlatenheid. Bezoekmogelijkheden zijn beperkt. Partner of kinderen komen soms nog wel. Maar andere bekenden veel minder. De muur is te hoog.

In totaal verbleven in 2005 82.453 mensen voor korte of langere tijd in een inrichting van justitie. Dat is inclusief het aantal mensen dat in het kader van de vreemdelingenbewaring werd opgesloten. Het aantal gevangenisplaatsen steeg in dat jaar, mede door het opsluiten van meerdere personen in één cel, van 21.008 naar 22.382 plaatsen. Die aantallen zullen in de komende jaren nog wel toenemen. De inrichting in Alphen aan den Rijn is geopend in 1996 en biedt momenteel plaats aan 362 gedetineerden. Een tweede, veel grotere inrichting is in aanbouw.

Christelijke motieven

In de bijbel staan verschillende verhalen over mensen die in een gevangenis terechtkomen: Jozef in Egypte, Jeremia en andere profeten, Johannes de Doper, Petrus en de andere apostelen, Paulus. Over het bezoeken van gevangenen lezen we nauwelijks iets.

Toch roept Jezus ons daartoe op. Dat

past geheel bij zijn naam ('De Eeuwige bevrijdt') en zijn optreden. Hij veroordeelt mensen niet en zoekt juist de uitgesloten op. Hij wil een nieuw begin voor hen mogelijk maken.

Justitiepastoraat

Elke justitiële inrichting in Nederland (gevangenis, huis van bewaring of vreemdelingendetentie) kent een dienst geestelijke verzorging. Daarin zijn dominees, imams, pandits, rabbijnen, boeddhistische geestelijken, humanistische raadsliden en katholieke pastores actief. In Alphen aan den Rijn is Ben Janssen de katholieke justitiepastor. Hij wordt in zijn werk bijgestaan door een groep van 24 vrijwilligers. Jaarlijks komen ook twintig koren uit de wijde regio een of meerdere keren zingen tijdens de vieringen. Zij allen hebben praktische ervaring met het laatste werk van barmhartigheid dat deze maanden centraal staat: het bezoeken van gevangenen. Ze nemen daarom een prominente plaats in deze aflevering van 'Met Hart en Hand' in. Ze nodigen ons uit na te denken hoe wij naar gevangenen toe kunnen komen om een nieuw begin voor hen mogelijk te maken.

De beleidsgroep Diaconie.

JONGEREN BEZOEKEN GEVANGENIS

Een groep van tien jongeren uit de parochie bezoekt zaterdagochtend 21 oktober de gevangenis. In het stiltecentrum van de gevangenis nemen ze dan deel aan een gesprek met tien gedetineerden onder leiding van pastor Ben Janssen. Zo kunnen zij 'de gevangenen bezoeken' letterlijk in praktijk brengen. De bedoeling van het bezoek is jongeren ervan bewust te maken wat het betekent om niet in vrijheid te leven. Omdat gedetineerden kunnen sporten en een opleiding kunnen volgen, hebben veel mensen – ook jongeren – het idee dat gevangenen in Nederland het bepaald niet slecht hebben.

Het is geen bestaande groep jongeren die dit bezoek gaat afleggen; het gaat om een eenmalige activiteit. Deelnemers worden in eerste instantie geworven onder de jongeren die aan het begin van deze eeuw het vormsel hebben ontvangen. Om toegang tot de gevangenis te krijgen, moet je immers minstens zestien jaar oud zijn en een eigen identiteitsbewijs hebben. Maar ook andere jongeren zijn welkom. Aan het bezoek gaat een voorgesprek vooraf en ook is voorzien in een gezamenlijk gesprek na afloop. Inlichtingen bij Marchien van de Sande, tel. 432472.

AGENDA

30 september/1 oktober

Themaweekend 'Gevangenen bezoeken' in de drie kerken. Ben Janssen verzorgt de overweging. Collecte voor Stichting Poortwachter.

21 oktober

Gespreksgroep van jongeren en gedetineerden in stiltecentrum Geniepoort.

30 oktober

Thema-avond in de Bron met inleidingen over het leven in de gevangenis en de terugkeer van gedetineerden in de maatschappij. Aanvang om 20.00 uur.

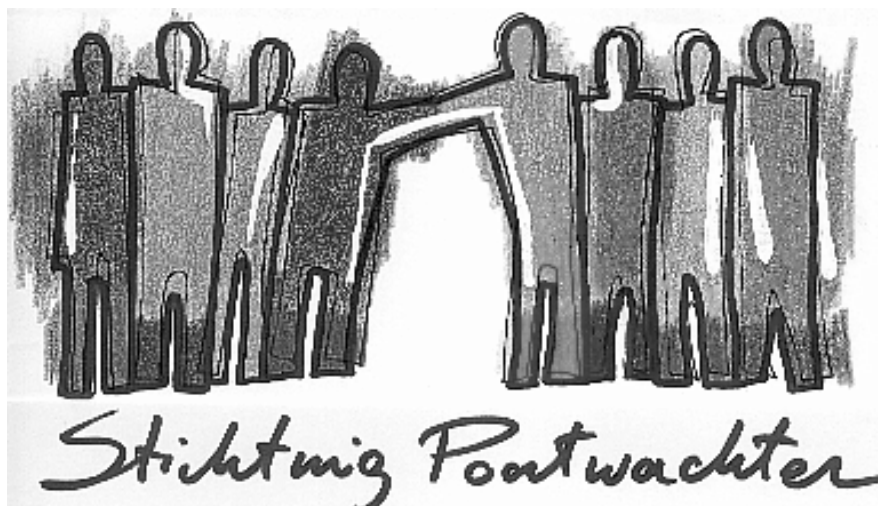
Stichting biedt onbetaalbare hulp

De stichting Poortwachter is begin 2004 opgericht om het werk te ondersteunen van het justitiepastoraat in de gevangenis in Alphen aan den Rijn. Het gewone werk van het justitiepastoraat wordt betaald door de overheid. Maar de pastores krijgen in hun werk wel te maken met de gevolgen van allerlei overheidsmaatregelen. Pastor Ben Janssen: „In mijn werk kom ik regelmatig gedetineerden tegen die hulp nodig hebben. Daaraan hangt een prijskaartje. Dat is lastig, omdat daarvoor geen geld beschikbaar is in de inrichting. Het gaat hierbij om zaken die de terugkeer van gedetineerden in de maatschappij ondersteunen.”

Om daarin te kunnen voorzien, is de stichting Poortwachter opgericht. Je zou die stichting wel kunnen typeren als een caritasinstelling voor de gevangenis: helpen bij materiële nood als er geen andere voorzieningen voorhanden zijn. Een tweede taak van de stichting is de ondersteuning van het vrijwilligerswerk ten dienste van het justitiepastoraat.

Van weekendtassen...

In welke gevallen kan de stichting Poortwachter nu uitkomst bieden? Een voorbeeld: het gebeurt geregeld, dat gedetineerden worden ontslagen en dan vertrekken met een of twee grote plastic vuilniszakken waarin hun hele hebben en houwen zit. Tassen en kof-

fers mogen ze niet in hun cel hebben. En velen zijn ooit in de gevangenis gearriveerd zonder enige verpakking voor hun bagage. Met geld van de stichting Poortwachter zijn tien eenvoudige, stevige weekendtassen aangeschaft. In voorkomende gevallen kan de justitiepastor nu zo'n tas ter beschikking stellen. Dan kan de ex-gedetineerde met enige waardigheid de poort uit en de wereld in.

... tot examengelden

Een ander voorbeeld: een jonge gedetineerde wil aan zijn toekomst werken en na zijn straftijd een vakopleiding volgen. De benodigde vooropleiding kan hij in de gevangenis afronden, maar dan moet hij wel vooraf 75 euro examen-

geld betalen.

Daartoe is hij niet in staat, omdat hij schulden heeft en geen inkomsten. Als hij dit examen nog in zijn gevangentijd aflegt, kan hij na zijn vrijlating in september met de beoogde vakopleiding beginnen. Een plaats op deze opleiding is al geregeld. Als de Poortwachter nu zijn examengeld betaalt, heeft deze jongeman een gro-

tere kans om een volwaardige plek in de maatschappij te veroveren.

Bijzondere activiteiten

De stichting Poortwachter verleent niet alleen financiële steun in deze individuele gevallen, maar maakt ook bijzondere projecten mogelijk die ten goede komen aan meer gedetineerden. Te denken valt aan een meditatiecursus voor gedetineerden of het dvd-project 'Mijn kind aan de andere kant van de muur' (zie het interview met Piet). De stichting heeft de aanschaf van de benodigde materialen (camera, dvd-recorder, kinderboeken in diverse talen enzovoorts) mede mogelijk gemaakt.

Op deze manieren geeft Poortwachter gedetineerden een steuntje in de rug bij hun terugkeer in de maatschappij. U kunt dit werk ondersteunen door de collecteschaal op 1 oktober goed te vullen of een bijdrage over te maken op Fortis bankrekening 84.90.96.030 ten name van Poortwachter.

Ook verkopen bestuursleden van Poortwachter kaarsen na afloop van de vieringen en tijdens de thema-avond op 30 oktober.

HOOP

Wat maakt me nu weer kwaad
weer geen bezoek of zijn ze te laat?
Het uur is voorbij,
wat deed ik fout
zodat niemand meer van me houdt?
Deze dingen laten me in de bajes niet koud,
Heer Jezus laat me weten
hoe ik mijn kwaadheid kan vergeten.
Ik bid nu weer op cel
misschien komen ze volgende week wel.

D.

Bron: Agenda 2006 van de Protestantse en Rooms-Katholieke Geestelijke Verzorging

Vrijwilliger is maatje gedetineerden

Even een kort vraaggesprekje houden met Piet over zijn werk als vrijwilliger bij de dienst geestelijke verzorging in De Geniepoort. Een half A4'tje vullen. Dat lukt dus nooit, want als Piet gaat vertellen, kun je aan het eind van de avond een heel boek schrijven.

Piet is een drukbezette man die zijn hele leven al actief was bij allerlei organisaties, vaak op het bestuurlijke vlak.

Toen Piet met pensioen ging zag hij een advertentie staan, waarin pastor Ben Janssen mensen opriep hem te ondersteunen bij zijn werk in de gevangenis. Dienstverlenend werk dus. Ongeveer twintig vrijwilligers meldden zich aan, werden gescreend en kregen informatie en 'training' van Ben Janssen.

De hulp die de vrijwilligers bieden, is heel divers: gastheer zijn, de tweeweekelijkse gebedsdiensten voorbereiden, koffie schenken, bloemschikken, kosteren, gesprekspartner zijn bij bijbelse groepen, chauffeur zijn als er onverwacht iemand van buiten moet worden opgehaald om familie te bezoeken en er geen ander vervoer mogelijk is.

Als er activiteiten zijn waarbij met vrijwilligers wordt gewerkt, zijn er altijd minimaal twee. De vrijwilligers hebben met elkaar een goede band. Zij delen veel met elkaar, hebben ook dezelfde intentie en eigenschappen om dit werk te kunnen doen. Een vrijwilliger moet zich neutraal kunnen opstellen ten opzichte van de gevangene, objectief zijn, niet nieuwsgierig zijn naar de achtergrond van de gevangene.

Tijdens de bijeenkomsten waar de gevangenen vrijwillig naartoe komen, ontstaat een vertrouwelijke sfeer. Sommigen komen voor wat afleiding, anderen willen er echt aan werken zichzelf te verbeteren met het oog op de toekomst buiten de muren van de gevangenis.

De vrijwilligers zijn een maatje voor de mannen, die soms heel open meepraten in de groepen. Piet hoopt dat wanneer de gevangenen vrij komen, ze door de gesprekken beter staan in de nieuwe wereld die voor hen ligt. Een uitspraak van hem is: „Straf komt pas na de detentie.” De vrije wereld is heel hard als mensen ontdekken dat je hebt gezeten. Het is moeilijk voor een ex-gedetineerde om niet weer in het oude patroon terug te vallen.

Bisschop Van Luyn en zijn staf hebben met mensen van het dekenaat Het Groene Hart op 1 juni een bezoek gebracht aan de gevangenis in Alphen om kennis te maken met het justitiepastaat. Bij dat bezoek was ook tijd ingeruimd voor een ontmoeting met de vrijwilligers in het stiltecentrum van De Geniepoort.

Ben zorgt goed voor zijn vrijwilligers. Er zijn regelmatig bijeenkomsten, waar soms nieuwe ideeën worden aangedragen. Zo is de vader-kinddag bedacht. Twee keer per jaar komen de kinderen naar de Geniepoort en kan de gedetineerde vader de hele dag met zijn kind optrekken. De vrijwilligers helpen dan bij het programma van de dag. Een ander project dat bedacht is met de vrijwilligersgroep van Ben Janssen, is het voorleesproject. Eens per twee maanden wordt een hele zaterdagochtend gewerkt aan het maken van een dvd waarop de gedetineerde vaders die dat willen, een verhaal voorlezen voor de camera. De dvd wordt naar het thuisfront gestuurd en de kinderen kunnen zo vaak als zij willen thuis hun vader een verhaaltje zien voorlezen. Het houdt de band sterk en vergroot ook weer de kans op een goede terugkeer in de vrije wereld.

Piet is van mening dat hij veel terugkrijgt voor wat hij doet. Het werk heeft zijn leven verrijkt. Vooral bij feestdagen kunnen er bijzondere momenten ontstaan die bij de vrijwilliger blijvende, waardevolle herinneringen achterlaten.

Piet benadrukt nog eens dat het werk alleen maar goed gedaan kan worden als de groep vrijwilligers een eenheid

is. Die saamhorigheid kent deze groep vrijwilligers met Ben Janssen als inspirator. Fijn dat Ben op ze kan rekenen en ook fijn dat de vrijwilliger op Ben kan rekenen. Het is te hopen dat deze bijzondere vrijwilligers nog lang met veel plezier dit werk kunnen doen. Dank aan Piet die eigenlijk veel meer vertelde dan ik hier kan opschrijven. Het gesprek met hem heeft mij met andere ogen leren kijken naar de wereld in en buiten de gevangenis.

Marchien van de Sande

COLOFON

Redactieadres:

Dekenaat Het Groene Hart
Paradijslaan 8
2405 CC ALPHEN A/D RIJN

Teksten: Jan Maasen, Marchien van de Sande,

Illustratie: Monica Grootes

Opmaak: Mieke Samsom

E-mail: jmdekenaathgh@cs.com

THEMA-AVOND 'GEVANGENEN BEZOEKEN'

Parochie De Emmaüsgangers houdt maandag 30 oktober een thema-avond over het leven in de gevangenis en het bezoeken van gevangenen. Vanuit verschillende invalshoeken wordt dit thema belicht.

Unitdirecteur Frits Langeraar van de Penitentiare Inrichting Midden-Holland vertelt hoe het huidige gevangenisregiem er uitziet en welke veranderingen op komst zijn. 'Detentie en behandeling op maat' is daarbij het motto.

José Görtz, een van de maatschappelijk dienstverleners, geeft inzicht in de begeleiding van de gevangenen, onder meer bij de voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij. Wat moet er gebeuren om een nieuw leven op te zetten, in de contacten met de familie, in de sfeer van opleiding en beroep, in de woonsituatie?

Justitiepastor Ben Janssen gaat in op zijn werk als geestelijk verzorger. Als mensen gevangen zitten, worden ze geconfronteerd met allerlei levensvragen: Waar is mijn leven ontspoord? Hoe kan ik verder leven met wat ik heb gedaan? Hoe ga ik om met de schuldvraag, met eigen verantwoordelijkheid, met een nieuw leven beginnen? Wie ben ik als mens achter delicten en verslaving? Deze en andere onderwerpen komen aan bod in persoonlijke gesprekken, gespreksgroepen en vieringen.

In zijn werk als geestelijk verzorger wordt Janssen bijgestaan door vrijwilligers. Sommigen helpen bij vieringen en gespreksgroepen, anderen houden de persoonlijke gesprekken. Voor die laatste taak is een aparte werkgroep actief, Bonjo. Gerie van der Laan, voorzitter van deze werkgroep, vertelt over haar ervaringen met het bezoeken van gevangenen.

Na deze vier korte inleidingen is er volop gelegenheid om met de inleiders en elkaar in gesprek te gaan over de omgang met gevangenschap en gevangenen.

**De thema-avond op maandag
30 oktober in De Bron begint
om 20.00 uur.**

Weg uit criminaliteit via Exodushuis

Het valt voor ex-gedetineerden niet mee om na hun vrijlating hun leven weer op de rails te krijgen. De Exodushuizen in Nederland, waarvan er één in Leiden staat, bieden hun daarbij hulp.

In de naam 'Exodus' (Uittocht) komt de ervaring tot uitdrukking, dat een succesvolle terugkeer in de samenleving voor (jonge) ex-gedetineerden geen vanzelfsprekendheid is. Wil je enige kans maken, dan moet je weg. Uit je oude kennissenkring. Uit het oude gedragspatroon.

Een Exodushuis verschaft die mogelijkheid. Zo biedt het Leidse huis een begeleidwonenprogramma aan maximaal twaalf (ex-) gedetineerden.

In de vier tot twaalf maanden dat ze in het Exodushuis verblijven, krijgen ze intensieve begeleiding en praktische training. Wonen, werken, relaties en zingeving zijn daarin de belangrijkste aandachtsgebieden.

Deze aanpak werkt. Zeventig procent van de deelnemers die het programma afmaken, valt niet terug in criminaliteit. Het eerste Exodushuis is twintig jaar geleden in Scheveningen gestart vanuit het justitiepastoraat. Inmiddels staan er tien in Nederland en zijn er nog twee in oprichting.

Het huis in Leiden is sinds maart 2002 open en gevestigd in een pand aan de Plantage, waar jarenlang de Franciscaanse leefgroep Verbum Dei heeft gewoond.

De opening van het Exodushuis in Leiden.

Alle tien huizen zijn aangesloten bij de stichting Exodus Nederland, maar elk huis heeft een zelfstandig plaatselijk bestuur.

Dertig procent van de kosten wordt niet vergoed door de overheid. Voor dat deel zijn de huizen afhankelijk van giften. En een belangrijk deel van het werk wordt gedaan door vrijwilligers.

Het adres van het Leidse Exodushuis is: Plantage 16, 2311 JD Leiden, tel. 071 - 5147009. Email:

leiden@stichtingexodus.nl

Website: www.stichtingexodus.nl

